

Abdul-Fattah Munif

(arab szakos bölcész, az ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola doktorjelöltje):

Betérés és áttérés az iszlám jogban

Az iszlám vallásba térés az iszlám jogban *al-dukbul fi-l-izlám*, azaz az iszlamba lépés vagy *i'tinág al-izlám* vagyis az iszlám felvétele kategóriának felel meg. Általában a *maqászid ad-dín*, az iszlám vallás egyik fő céljainak egyikével, a *hifz ad-dín* az iszlám vallás megőrzésével hozzák összefüggésbe. A jogtudósok kiemelik, hogy az iszlám fennmaradásához, amely az Isten végleges üzeneteként értelmezendő, nélkülözhetetlen, hogy legyenek betérők. A betérés módját az iszlám jog egyszerűen kezeli: *isbár al-izlám* az iszlamba lépés kinyilvánítása, vagy *nutq al-sabadatayn* a két tanúságtétel kimondása formájában határozta meg. Ha valaki kimondja ezeket, azonnal muszlimmá válhat, feltéve hogy muszlimok előtt hangzik el. Természetesen az iszlám jog további elvi feltételeket is állít, amelyek között nem szerepel az életkor, vagy a származás, inkább lelkiismereti és az elkötelezettséget alátámasztó erkölcsi feltételeket szab. Az egyetlen akadályozó tényező a kényszer alkalmazása. Ugyanis az iszlám szerint tilos bárkit kényszeríteni az iszlám hit felvételére. „*Nincs kényszer a vallásban! Bizony a jó út megkülönböztethetővé vált a rossz úttól*” (Korán 2:256). Ennek értelmében semmissé válik a betérés, ha fizikai vagy lelki nyomás alatt történik.

Az iszlám jog áttérés alatt hitehagyást, arabul *riddah*-t ért. Általános az a vélekedés a laikus muszlimok közt, hogy az a muszlim férfi, aki elhagyja vallását halálbüntetést érdemel. A jogtudósok valóban beszélnek kivégzésről, de úgy vélekednek, hogy az ítélet végrehajtását legalább három napra fel kell függeszteni, lehetőséget adva, hogy hitehagyó újból megtérjen az iszlamba. Általában a hitehagyó muszlim nővel kapcsolatban enyhébb az elvi szankció, a nő tehát nem végezhető ki, de börtönbe zárható, amíg meg nem gondolja magát. A szigorú büntetési tétel háttérében a következő hadisz áll: „*Nem megengedett egy muszlim ember véérének ontása, csupán három esetben [...] és a vallását elhagyó, a közösségtől elkülönülő muszlim esetében*”. A jogtudósok szerint a hitehagyás nem csupán az iszlám vallás megsértését jelenti, hanem a *saria*-t követő muszlim társadalom veszélyeztetését látják benne. Akiről kitudódik, hogy elhagyta hitét, ezzel zavart okoz a muszlimok társadalmi berendezkedésében, ezért működésbe lép a muszlim társadalom önvédelmi reflexiója: ellenséges ideológiák férkőzhetnek be az iszlám közösségbe. Az iszlám jog szerint tehát a hitehagyás közvetlen veszélyt jelent az iszlám társadalomra, így csírájában kell elfojtani. A jogtudósok hozzátesszik, hogy mindaddig, amíg a hitehagyó nem tagadja az iszlám közismert tanításait *ma ankara saj'an ma'rifan min ad-díni bid-darúrah*, és nem sérti meg a Koránt vagy Mohamed Prófétát *ma-stahana bil-Qur'áni aw binabijji-l-izlám*, valamint nem kérkedik nyilvánosan az iszlám elhagyásával *ma dzsáhara bi-r-riddati* és nem okoz ezzel viszályt a társadalomban *ma atbár fitnatan bajna-muszlimína*, addig ügye nem kerül az igazságszolgáltatás elé, és a saját lelkiismeretével kell elszámolnia hitehagyásáért, és a túlvilágon számol majd el bűnével az Istennek. Ez a szankció elvi megközelítése, a gyakorlatban a hitehagyás szankciója ettől lényegesen enyhébb. Kezdve a börtönbüntetéstől, a kitoloncoláson át, sokféle enyhébb módja áll rendelkezésre az igazságszolgáltatásnak. Egyszerű az érv, a fenti hadisz csupán a *lehetséges* büntetési tételt fogalmazza meg, de nem zárja ki más büntetési tételek alkalmazását, sőt az *imám*, vagyis a kormányzó saját belátása és mérlegelése szerint dönthet arról, milyen büntetést helyez kilátásba a hitehagyónak.